

Γεωγραφικές Ενδείξεις και εμπορική πολιτική Ε.Ε.

Η πολιορκία της Φέτας

Της Ντίας Χωραφά*

Εισαγωγή

Η φέτα και το prosecco εμποδίζουν την επίτευξη εμπορικής συμφωνίας μεταξύ ΕΕ-Αυστραλίας, διαβάζουμε εκτενώς στον διεθνή τύπο (η φέτα και το Roquefort, αντιστοίχως, στα γαλλικά μέσα). “Australia’s beloved feta under siege in EU trade negotiations”, είναι ο τίτλος που φέρει δημοσίευμα στην εφημερίδα ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ.¹

Στις συζητήσεις που διεξήχθησαν τον Ιούλιο 2023 για την υπό διαπραγμάτευση (από το 2018, εδώ δηλαδή και πέντε έτη) **Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών ΕΕ – Αυστραλίας**, οι δύο πλευρές απέτυχαν προς το παρόν να καταλήξουν σε συμφωνία.

Μεταξύ των διαφόρων επιθετικών και αμυντικών συμφερόντων και των επιδιώξεων για αμοιβαίες παραχωρήσεις μεταξύ ΕΕ και Αυστραλίας, αναμφίβολα ξεχωρίζει ως ένα από τα πλέον ακανθώδη ζητήματα η προστασία για τις Γεωγραφικές Ενδείξεις, που επιδιώκει η ΕΕ με σθεναρές αντιρρήσεις αποδοχής της από την άλλη πλευρά.

Ενδιαφέρον έχουν οι δηλώσεις αυστραλιανών υπουργών και αξιωματούχων ότι η Αυστραλία είναι έθνος μεταναστών, και ότι οι Ευρωπαίοι που μετανάστευσαν από μέρη όπως η Ιταλία και η Ελλάδα, μεταφέροντας εκεί και την κουλτούρα τους, θα πρέπει να διατηρήσουν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν τις ονομασίες για τα προϊόντα που παράγουν (όπως η φέτα ή το prosecco).²

Υπάρχουν περισσότερες από 70 εταιρείες με διάφορα σήματα που παράγουν «αυστραλιανή φέτα», με την ονομασία feta ή fetta να έχει καταστεί γενικής χρήσης στην Αυστραλία, σύμφωνα με την ένωση Αυστραλών παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων.³

«Δούρειο ίππο για τον ευρωπαϊκό προστατευτισμό», έχουν χαρακτηρίσει εν γένει τις Γεωγραφικές Ενδείξεις ΕΕ ο επικεφαλής της Εθνικής Ομοσπονδίας Αγροτών Αυστραλίας, καθώς και (με παρεμφερείς διατυπώσεις) εκπρόσωποι άλλων παραγωγικών φορέων.⁴

Την ίδια περίοδο, και συγκεκριμένα στις 9 Ιουλίου 2023, μόλις λίγες ημέρες δηλαδή πριν το -προσωρινό- αδιέξοδο, στο οποίο περιήλθαν οι συζητήσεις μεταξύ ΕΕ και Αυστραλίας, υπεγράφη μεταξύ των Μερών η **Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών ΕΕ**

* Αφεντία Ευδοκία Χωραφά, LL.M EU Law | Αύγουστος 2023

¹ “Australia’s beloved feta under siege in EU trade negotiations”, ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ (16/07/23), από το οποίο και δανείζομαι τον όρο «πολιορκία» για τον παρόντος Σημειώματος.

Είναι εντυπωσιακό πόσα αποτελέσματα δίνει η αναζήτηση του όρου feta σε άρθρα στον Τύπο, αναλύσεις και επιστημονικά άρθρα σχετικά με τις Γεωγραφικές Ενδείξεις και τις εμπορικές διαπραγματεύσεις, που περιέχουν στον τίτλο τους τη λέξη “feta”, συχνά με διάφορα λογοπαίγνια (όπως «η Συμφωνία σκόνταψε σε ένα κομμάτι φέτα» ή Feta accompli, ως παράφραση του ‘fait accompli’, δηλαδή τετελεσμένο γεγονός κ.α.)

² “Crunch time for Australian prosecco and feta as European Union trade talks continue” / [Great migrant nation’: bid to protect Australian prosecco and feta from EU bans](#)

³ Australian Dairy Farmers, [Australian feta cheese under attack in EU free trade deal](#) Politico, 24.04.2023, [“EU nears endgame of trade talks with Australia”](#)

⁴ National Farmers Federation, [Statement of EU free trade negotiations \(11/07/23\)](#)

– **Νέας Ζηλανδίας.** Αναμένεται να τεθεί σε ισχύ εντός του 2024, εφόσον βεβαίως ολοκληρωθεί η διαδικασία κύρωσης τόσο στην ΕΕ όσο και στη Νέα Ζηλανδία.

Όσον αφορά την προστασία των Γεωγραφικών Ενδείξεων, και της Φέτας ειδικότερα, οι τίτλοι που συναντάμε σε άρθρα και (νομικές) αναλύσεις, που θα μπορούσαν να συμπυκνωθούν στον ακόλουθο – Say “Cheese” not Feta, είναι δηλωτικοί μιας «αίσιας» -υπέρ της Ε.Ε.- έκβασης σχετικά με την προστασία των Γεωγραφικών Ενδείξεων (ΓΕ).

Ποια ακριβώς όμως είναι η έννομη προστασία που διασφαλίζει η εν λόγω Συμφωνία για τις ΓΕ, τις ελληνικού ενδιαφέροντος ειδικότερα, ιδίως δε για τη Φέτα ΠΟΠ;

Γιατί η προστασία των Γεωγραφικών Ενδείξεων δημιουργεί πεδίο - συχνά έντονης έως και αγεφύρωτης- αντιπαράθεσης; Στον ιστότοπο της πρωτοβουλίας **Common Food Names** ήδη στην αρχική σελίδα διαβάζει ο επισκέπτης: Η ΕΕ επιδιώκει επιθετικά να μονοπωλήσει κοινές ονομασίες τροφίμων και οίνων προκειμένου αθέμιτα να εμποδίσει τον διεθνή ανταγωνισμό.⁵

Με αφορμή τις ως άνω εξελίξεις το παρόν Σημείωμα διαλαμβάνει την επιδιωκόμενη από την Ε.Ε. προστασία των Γεωγραφικών Ενδείξεων (ΓΕ) σε διεθνές επίπεδο στο πλαίσιο της εμπορικής της πολιτικής (η οποία μάλιστα αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, και μεταξύ άλλων περιλαμβάνει το εμπόριο αγαθών, καθώς και τις εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας).

Πέραν του κυρίου αντικειμένου, της προστασίας των ΓΕ στο πλαίσιο εμπορικών συμφωνιών της Ε.Ε. με τρίτες χώρες ή ομάδες χωρών, επιχειρείται ανάλυση του ευρύτερου πλαισίου, η οποία διαρθρώνεται ως εξής: εισαγωγικά, γίνεται συνοπτική παρουσίαση αφενός των επιθετικών αφετέρου των αμυντικών εμπορικών συμφερόντων της Ε.Ε. στον αγροδιατροφικό τομέα. Έπειτα, (αντι)παρατίθενται τα συστήματα έννομης προστασίας των ΓΕ στην Ε.Ε., στην έννομη τάξη τρίτων χωρών – εμπορικών εταίρων της Ένωσης, και σε διεθνές επίπεδο (πολυμερείς συμφωνίες).

Ακολουθεί εξέταση της διαπραγματευτικής στρατηγικής και προσέγγισης που ακολουθεί η Ένωση για την προώθηση της προστασίας των ΓΕ μέσω της εμπορικής πολιτικής και εν συνεχεία διερευνάται στο πλαίσιο ενδεικτικής -και όχι εξαντλητικής- περιπτώσιολογίας εμπορικών διαπραγματεύσεων και συμφωνιών της Ε.Ε. με τρίτες χώρες, η προβλεπόμενη προστασία για τις ΓΕ, με ιδιαίτερη αναφορά σε ελληνικά προϊόντα ΠΟΠ & ΠΓΕ (και τη Φέτα ειδικότερα).

⁵ <http://www.commonfoodnames.com/>

Επιθετικά και αμυντικά εμπορικά συμφέροντα Ε.Ε. στον αγροδιατροφικό τομέα

Η ενισχυμένη προστασία των **Γεωγραφικών Ενδείξεων**, που επιδιώκει η Ε.Ε. για τα ποιοτικά αγροδιατροφικά της προϊόντα καταλαμβάνει σημαντική θέση ανάμεσα στα **επιθετικά** εμπορικά της συμφέροντα. Αποτελεί, ωστόσο, εδώ και δεκαετίες σημείο τριβής και αντιπαράθεσης με τρίτες χώρες.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι, επίσης, το ζήτημα της εφαρμογής και στα εισαγόμενα στην Ε.Ε. προϊόντα των υψηλών προτύπων **ασφάλειας τροφίμων, προστασίας της υγείας ανθρώπων, ζώων και φυτών**, καθώς και η δυνατότητα εφαρμογής μέτρων βάσει της **αρχής της προφύλαξης**, δυνάμει της οποίας οι αρμόδιες αρχές διατηρούν το δικαίωμα να λαμβάνουν μέτρα πρόληψης, ακόμα κι αν υφίσταται επιστημονική αβεβαιότητα σχετικά με την αξιολόγηση εκτιμώμενου κινδύνου.

Αντιθέτως, ως προς τα λοιπά ζητήματα που αφορούν τον αγροδιατροφικό της τομέα, η ΕΕ βρίσκεται διαχρονικά σε **αμυντική** θέση τόσο στο πλαίσιο των πολυμερών διαπραγματεύσεων υπό τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου⁶ (και στους τρεις πυλώνες της *Συμφωνίας για τη Γεωργία – εγχώρια στήριξη, πρόσβαση στην αγορά, εξαγωγικός ανταγωνισμός*), όσο και στο πλαίσιο -τα τελευταία χρόνια- των διμερών και διαπεριφερειακών εμπορικών συμφωνιών.

Ενδεικτικά, ως επίκαιρο χαρακτηριστικό παράδειγμα, η Αυστραλιανή πλευρά επισημαίνει ότι η εκ μέρους της ανάληψη οποιασδήποτε δέσμευσης για την προστασία των ΓΕ Ε.Ε. θα εξαρτηθεί από το συνολικό αποτέλεσμα των υπό διαπραγμάτευση θεμάτων, ιδίως σε ό,τι αφορά την **αυξημένη πρόσβαση στην αγορά** της Ε.Ε. για τα αγροδιατροφικά της προϊόντα (όπως βόειο, πρόβειο κρέας, γαλακτοκομικά, οίνοι, ρύζι), που δεδηλωμένα αποτελεί για την Αυστραλία απαραίτητη προϋπόθεση μιας ισόρροπης συμφωνίας.⁷

Γεωγραφικές Ενδείξεις: έννομη προστασία στην Ε.Ε, σε τρίτες χώρες, διεθνώς

Ευρωπαϊκή Ένωση

Στόχος της πολιτικής συστημάτων ποιότητας (Γεωγραφικές Ενδείξεις, Εγγυημένο παραδοσιακό ιδιότυπο προϊόν) είναι η διασφάλιση ποιοτικών αγροδιατροφικών προϊόντων για τους καταναλωτές και παράλληλα η στήριξη της αγροτικής οικονομίας και των τοπικών κοινοτήτων στην ευρωπαϊκή ύπαιθρο.

⁶ «Για την ιστορία», καθώς οι διαπραγματεύσεις για τον λεγόμενο «Γύρο της Ντόχα» έχουν προ πολλού περιέλθει σε αδιέξοδο, ενώ είναι ασαφές κατά πόσον και υπό ποια -νέα- μορφή κάποτε θα επανεκκινήσουν, βλ. Γ. Παπαστάμκος, Α-Ε Χωραφά, *Παγκόσμιο Εμπορικό Σύστημα και Ευρωπαϊκή Αγροτική Πολιτική*, Εκδ. Αντ.Ν.Σάκκουλα (2007)

⁷ [Reuters, 11.07.2023 "EU, Australia fail to conclude free trade agreement - for now"](#)

Οι καταχωρισμένες Γεωγραφικές Ενδείξεις⁸ (ΠΟΠ, ΠΓΕ, ΓΕ) της Ε.Ε. ανέρχονται ήδη σε περισσότερες από 3.500.⁹

Εξυπηρετούν έναν διττό ρόλο, προστατεύουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών σε ποιοτικά, αυθεντικά προϊόντα, ενώ ταυτόχρονα προστατεύουν τους παραγωγούς (κατόχους δικαιωμάτων) από αθέμιτες πρακτικές όσων επιχειρούν να εκμεταλλευθούν τη φήμη και την παραδοσιακή τεχνογνωσία τους.¹⁰

Σε εξέλιξη βρίσκεται η αναθεώρηση της ενωσιακής νομοθεσίας σχετικά με τις ΓΕ.¹¹ Συγκεκριμένα, τον Ιούνιο 2023 ξεκίνησαν οι τριμερείς διαπραγματεύσεις του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επί της νομοθετικής πρότασης της Επιτροπής¹², που θα ενοποιήσει -μεταξύ άλλων στόχων της αναθεώρησης¹³- σε ενιαίο νομικό κείμενο τις διατάξεις για τις ΓΕ (και άλλα Συστήματα Ποιότητας), οι οποίες επί του παρόντος είναι διάσπαρτες σε τρεις Κανονισμούς.

Κύρια χαρακτηριστικά συστήματος προστασίας

Για τους σκοπούς του παρόντος Σημειώματος, θα επιχειρηθεί μια συνοπτική ανάλυση κύριων χαρακτηριστικών του συστήματος προστασίας ΓΕ στην Ε.Ε., ιδίως δε αυτών που το διαφοροποιούν έναντι του αντίστοιχου άλλων εμπορικών εταίρων (και ως εκ τούτου δημιουργούν -από κοινού με πολλούς άλλους λόγους- σημεία απόκλισης και αντιπαράθεσης).

Στην ΕΕ, οι ΓΕ για τα γεωργικά προϊόντα, τα τρόφιμα, τους οίνους και τα αλκοολούχα κατοχυρώνουν *sui generis* δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, που λειτουργούν ως πιστοποίηση για προϊόντα, των οποίων συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά, άλλες ιδιότητες ή η φήμη συνδέονται με τη γεωγραφική τους προέλευση.¹⁴

Πρόκειται, λοιπόν, για ιδιότυπο (*sui generis*) σύστημα, ενώ κυρίαρχης σημασίας είναι ο «ουσιαστικός δεσμός»¹⁵ μεταξύ δεδομένης ποιότητας / χαρακτηριστικών και συγκεκριμένου τόπου.¹⁶

⁸ Ο όρος ΓΕ εδώ, όπως και σε όλο το κείμενο, αναφέρεται εν γένει στις προστατευόμενες ονομασίες/ενδείξεις ανεξαρτήτως εάν πρόκειται για α) ΠΟΠ — [προστατευόμενη ονομασία προέλευσης](#) (τρόφιμα και οίνοι), β) ΠΓΕ — [προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη](#) (τρόφιμα και οίνοι), γ) ΓΕ — [γεωγραφική ένδειξη](#) (αλκοολούχα ποτά και αρωματισμένοι οίνοι).

⁹ European Commission, [Protecting local food and drinks: 3 500 geographical indications registered](#)

¹⁰ Βλ. σχετικά στον ιστότοπο της Επιτροπής (στα πεδία τόσο της [γεωργικής](#) όσο και της [εμπορικής](#) πολιτικής

¹¹ “[Geographical indication for wine, spirit drinks and agricultural products](#)”, European Parliamentary Research Service, European Union, 2023.

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0134>

¹³ Εν πολλοίς υπαγορεύθηκαν από ευρήματα που προέκυψαν στο πλαίσιο [αξιολόγησης](#) της Επιτροπής (2021) και προβληματικών ζητημάτων που αναδείχθηκαν σχετικά με την ενωσιακή πολιτική.

¹⁴ EUROPEAN UNION INTELLECTUAL PROPERTY OFFICE, [INFRINGEMENT OF PROTECTED GEOGRAPHICAL INDICATIONS FOR WINE, SPIRITS, AGRICULTURAL PRODUCTS AND FOODSTUFFS IN THE EUROPEAN UNION](#) (2016)

¹⁵ Όσον αφορά ειδικότερα τις «ονομασίες προέλευσης» (ΠΟΠ) η ποιότητα ή τα χαρακτηριστικά του προϊόντος «οφείλονται κυρίως ή αποκλειστικά στο ιδιαίτερο γεωγραφικό περιβάλλον με τους εγγενείς φυσικούς και ανθρώπινους παράγοντες που το χαρακτηρίζουν» (ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 1151/2012 για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων)

¹⁶ Ο δεσμός με την έννοια του *terroir* απαντάται στη γαλλική νομοθεσία και στο σύστημα AOC (*appellation d'origine contrôlée*) από το 1919 για τους οίνους. Βλ. σχετι. Friedmann D. (2017), [TPP's](#)

Το περιεχόμενο της προστασίας, όπως προσδιορίζεται στο αρ. 13 του Κανονισμού (ΕΕ) 1151/2012, είναι ευρύ, καθώς αποκλείει όχι μόνο οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση εμπορική χρήση καταχωρισμένης ονομασίας, άλλη ψευδή ή παραπλανητική ένδειξη, αλλά εκτείνεται και σε «κάθε κατάχρηση, απομίμηση ή επίκληση, έστω και αν αναφέρεται η πραγματική προέλευση των προϊόντων ή υπηρεσιών ή εάν η προστατευόμενη ονομασία μεταφράζεται ή συνοδεύεται από εκφράσεις όπως «στυλ», «τύπος», «μέθοδος», «όπως παράγεται στ.», «απομίμηση» ή άλλες ανάλογες».

Επιπλέον, «οι προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης και γεωγραφικές ενδείξεις δεν καθίστανται γενικές» (shield against genericity).¹⁷

Απόλυτο λόγο απαραδέκτου, που εξετάζεται αυτεπαγγέλτως κατά την κατάθεση σήματος, συνιστά η σύγκρουση σήματος με ΠΟΠ/ΠΓΕ.¹⁸ Αντιστρόφως, ΓΕ μπορεί να καταχωρισθεί και να συνυπάρχει με προγενέστερο σήμα, εκτός και αν «βάσει της φήμης και της αναγνωρισιμότητας ενός εμπορικού σήματος και της διάρκειας χρήσης του, η καταχώριση της προτεινόμενης ονομασίας θα ήταν δυνατόν να παραπλανήσει τον καταναλωτή όσον αφορά την πραγματική ταυτότητα του προϊόντος».

Διαφορές με τρίτες χώρες

Οι ως άνω ιδιαιτερότητες του συστήματος προστασίας ΓΕ στην Ε.Ε., όπως θα καταδειχθεί και στη συνέχεια μέσω της περιπτωσιολογίας εμπορικών διαπραγματεύσεων της Ε.Ε. με τρίτες χώρες, αποτελούν σημεία απόκλισης πρωτίστως με κράτη, όπως π.χ. ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία, στα νομικά συστήματα των οποίων οι ΓΕ μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προστασίας μέσω του συστήματος Εμπορικών Σημάτων (trademarks), συνήθως ως σήματα πιστοποίησης (certification marks) ή συλλογικά σήματα (collective marks), καθώς και μέσω του δικαίου σημάτων του κοινού δικαίου (common law), ακόμα δηλαδή κι αν δεν έχουν κατατεθεί στο Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και Εμπορικών Σημάτων των ΗΠΑ (όπως π.χ. η ΓΕ COGNAC).¹⁹

Η Νέα Ζηλανδία διαθέτει Μητρώο Γεωγραφικών Ενδείξεων μόνο για τους οίνους και τα αλκοολούχα,²⁰ ενώ και στις άλλες χώρες του «Νέου Κόσμου» προβλέπονται ορισμένες ειδικές ρυθμίσεις και συστήματα για τους οίνους (όχι όμως για άλλα γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα).

Συνοπτικά, σε αντιδιαστολή με τις προστατευόμενες στην ΕΕ ΓΕ, τα Εμπορικά Σήματα (μεταξύ αρκετών άλλων διαφορών)²¹:

- δύνανται, αλλά δεν πιστοποιούν υποχρεωτικά την προέλευση του προϊόντος
- δεν υφίσταται υποχρεωτικά «δεσμός» μεταξύ προϊόντος και συγκεκριμένης περιοχής

[Coup de Grâce: How the Trademark System Prevailed as Geographical Indication System](#); Hughes J., (2006) [Champagne, Feta, and Bourbon - the Spirited Debate About Geographical Indications](#).

¹⁷ Danny Friedmann, όπως ανωτέρω.

¹⁸ Μπρά Μ. (2019) [Προστασία γεωγραφικών ενδείξεων απόλυτοι και σχετικοί λόγοι απαραδέκτου](#)

¹⁹ United States Patent and Trademark Office, [Geographical Indication Protection in the United States](#)

²⁰ New Zealand Intellectual Property Office, [Geographical Indications Register](#)

²¹ [Q&A Manual: European Legislation on Geographical Indications, Trademarks and GIs in the EU](#)

- δεν εγγυώνται προστασία εναντίον παραποίησης (usurpation) σε περιπτώσεις π.χ. χρήσης μετάφρασης του σήματος ή όταν συνοδεύεται από εκφράσεις όπως «στυλ», «τύπος», «μέθοδος», «απομίμηση»
- δεν εγγυώνται προστασία ότι μια ονομασία δε θα καταστεί γενική (σε περίπτωση αδράνειας άσκησης δικαιωμάτων κατόχου)
- ακολουθούν την αρχή “first in time, first in right”

Μεταξύ άλλων πλεονεκτημάτων για την προστασία των ΓΕ μέσω του γενικού συστήματος σημάτων, το Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και Εμπορικών Σημάτων των ΗΠΑ (USPTO) επισημαίνει ότι οι επιχειρήσεις, ημεδαπές και αλλοδαπές, είναι ήδη εξοικειωμένες με το σύστημα αυτό, ενώ επίσης δεν απαιτεί πρόσθετη δέσμευση πόρων για τις κυβερνήσεις και τους φορολογούμενους.²²

Προβληματικό, επίσης, θεωρούν το εύρος της προστασίας που παρέχουν συστήματα, όπως της ΕΕ, που εκτείνεται και σε περιπτώσεις παραποίησης, απομίμησης ή επίκλησης, ανεξαρτήτως παραπλάνησης του κοινού.²³

Σημειώνεται πως ορισμένες χώρες, όπως η Κίνα, ακολουθούν μικτά συστήματα, δηλαδή ταυτόχρονα διαθέτουν *sui generis* σύστημα ειδικά για τις ΓΕ, αλλά παράλληλα τις προστατεύουν ως σήματα.²⁴

Μείζον ζήτημα για την ΕΕ είναι πώς θα διασφαλίσει προστασία των ΓΕ σε διεθνές επίπεδο και στις εμπορικές συμφωνίες που διαπραγματεύεται, ιδίως μάλιστα ως προς δύο κρίσιμα ζητήματα α) συνύπαρξη με κεκτημένα δικαιώματα / σύγκρουση με κατοχυρωμένα Εμπορικά Σήματα, και β) στις περιπτώσεις όπου οι προστατευόμενες στην ΕΕ ΓΕ θεωρείται ότι σε τρίτη χώρα έχουν καταστεί γενικής χρήσης (generic), κοινές ονομασίες.

Το ζήτημα των ονομασιών που (θεωρούνται ότι) έχουν καταστεί «κοινές» / γενόσημες είναι ιδιαίτερα κρίσιμο για την Ελλάδα, ιδίως ως προς τη Φέτα. Όπως καταδεικνύεται κατωτέρω, σε όλες -πλην δύο- τις υπό εξέταση εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ προβλέπονται εξαιρέσεις και δικαιώματα σε προγενέστερους χρήστες στις τρίτες χώρες.

Μάλιστα οι εμπορικοί εταίροι υπενθυμίζουν ότι και εντός της Ε.Ε. υπήρξαν κράτη μέλη (Δανία, Γερμανία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο) που είχαν αμφισβητήσει την καταχώριση της Φέτας ως ΠΟΠ. Οριστικό τέλος στην πολυετή διαμάχη επ’ αυτού, ότι δηλαδή η φέτα δεν έχει καταστεί κοινή ονομασία, δόθηκε με την Απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΕ (τότε ΔΕΚ) της 25ης Οκτωβρίου 2005, που απεφάνθη υπέρ της διατήρησης της προστασίας της Φέτας ως ΠΟΠ.²⁵ Χρειάστηκε, ωστόσο, το 2022 να επανέλθει το Δικαστήριο στην υπόθεση *Επιτροπή κατά Δανίας* και να αποφανθεί, απορρίπτοντας σχετικό ισχυρισμό εκ μέρους της Δανίας, ότι η έννομη προστασία δεν

²² United States Patent and Trademark Office, όπως ανωτέρω.

²³ Law Council of Australia, [Proposed Australia-European Union Free Trade Agreement: Submission Concerning Geographical Indications Issues](#)

²⁴ [Feng S. \(2021\) Geographical Indications: Can China Reconcile the Irreconcilable Intellectual Property Issue between EU and US?](#) / Wang X., Kireeva I. (2007) [Protection of Geographical Indications in China: Conflicts, Causes and Solutions](#)

²⁵ European Commission, [The Court of Justice upholds the name ‘feta’ as a protected designation of origin for Greece](#)

έχει εφαρμογή μόνο εντός της ΕΕ, αλλά και για προϊόντα που παράγονται στην ΕΕ (εν προκειμένω στη Δανία και φέρουν την ονομασία φέτα) και προορίζονται για εξαγωγή σε τρίτες χώρες.²⁶

Πολυμερείς (multilateral) Συμφωνίες

Η ΕΕ έχει προσχωρήσει²⁷ στην **Πράξη της Γενεύης της Συμφωνίας της Λισαβόνας** για τις ονομασίες προέλευσης και τις γεωγραφικές ενδείξεις («Πράξη της Γενεύης»), την οποία διαχειρίζεται ο Παγκόσμιος Οργανισμός Διανοητικής Ιδιοκτησίας (**WIPO**).²⁸

Το λεγόμενο «Σύστημα της Λισαβόνας» επιδιώκει να προσφέρει νομική αναγνώριση και επαρκή προστασία για τις ΓΕ μέσω ενός μηχανισμού διεθνούς προστασίας και ενιαίας διαδικασίας καταχώρισης σε μητρώο που τηρείται υπό τον WIPO. Σημειώνεται ότι στο εν λόγω μητρώο έχουν καταχωριστεί μέχρι σήμερα 15 ελληνικές ονομασίες προέλευσης/ γεωγραφικές ενδείξεις.²⁹

Ο βαθμός προστασίας είναι αντίστοιχος με αυτόν του συστήματος της Ε.Ε. , παρέχεται δηλαδή προστασία για τις καταχωρισμένες ονομασίες/ενδείξεις ενάντια σε κάθε χρήση, παραπλανητική πρακτική, αλλά και ενάντια σε οποιαδήποτε μορφή αντιποίησης ή απομίμησης (ακόμα κι αν αναφέρεται συνοδευτικά η αληθινή προέλευση του προϊόντος).

Επιπλέον, τα Συμβαλλόμενα Μέρη υποχρεούνται να αρνηθούν ή να ακυρώσουν την καταχώριση μεταγενέστερου Σήματος, ενώ επίσης επιβεβαιώνει την αρχή ότι οι διεθνώς καταχωρισμένες ονομασίες προέλευσης και γεωγραφικές ενδείξεις δεν θεωρούνται ότι έχουν καταστεί κοινές σε εκείνα τα Συμβαλλόμενα Μέρη, που δεν έχουν απορρίψει την προστασία τους.

Ωστόσο, προς το παρόν μόλις 41 Μέρη, που καλύπτουν 71 χώρες, έχουν προσχωρήσει στη Συμφωνία της Λισαβόνας και την Πράξη της Γενεύης³⁰ (προφανώς μεταξύ αυτών δεν συγκαταλέγονται χώρες όπως οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και η Αυστραλία).

Αντιστρόφως, η Συμφωνία **TRIPs (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights)**, που τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 1995, δεσμεύει όλα τα Μέλη του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου (**ΠΟΕ**). Ωστόσο, παρέχει περιορισμένη προστασία στις ΓΕ.

Ειδικότερα, οι διατάξεις της TRIPs³¹ προβλέπουν: α) βασική προστασία ενάντια σε αθέμιτες και παραπλανητικές πρακτικές για όλες τις Γεωγραφικές Ενδείξεις (άρθρο

²⁶ Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, [Ανακοινωθέν Τύπου αριθ. 125/22](#)

²⁷ Συμβούλιο της ΕΕ, [Προσχώρηση της ΕΕ στην διεθνή συμφωνία για τις ονομασίες προέλευσης και τις γεωγραφικές ενδείξεις](#)

²⁸ WIPO, [Lisbon – The International System of Appellations of Origin and Geographical Indications](#)

²⁹ [International Register](#) kept by the WIPO International Bureau in accordance with the Lisbon System

³⁰ <https://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/docs/pdf/lisbon.pdf>

³¹ https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/gi_background_e.htm#general

22), β) ενισχυμένη προστασία μόνο ως προς τους οίνους και τα αλκοολούχα (άρθρο 23).

Δηλαδή, για τα τρόφιμα προβλέπεται βασική προστασία (αντίστοιχη με εκείνη για τα Εμπορικά Σήματα), ενώ μόνο για τους οίνους και τα αλκοολούχα παρέχεται προστασία ανεξαρτήτως εάν υπάρχει κίνδυνος παραπλάνησης του κοινού.

Υπόκεινται, μάλιστα, σε εξαιρέσεις με τις πλέον σημαντικές εξ' αυτών την περιορισμένη ή και καθόλου προστασία στις περιπτώσεις κατά τις οποίες α) μια ονομασία έχει καταστεί γενική/κοινή (genericity), και β) υφίσταται προγενέστερη καταχώριση Εμπορικού Σήματος (grandfathering).

Πρόκειται σαφώς για έναν περίπλοκο συμβιβασμό μεταξύ των κρατών-μελών του ΠΟΕ, ενώ προβλέφθηκε συμφωνία για τη διενέργεια περαιτέρω διαπραγματεύσεων στο μέλλον.

Στο πλαίσιο των πολυμερών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ντόχα δύο ζητήματα τέθηκαν σε συζήτηση υπό την TRIPs για τις ΓΕ, αφενός η δημιουργία πολυμερούς Μητρώου καταχώρισης για οίνους και αλκοολούχα, και αφετέρου η επέκταση της ενισχυμένης προστασίας και σε άλλα, πέραν των οίνων, προϊόντα.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε τότε (2003) υποβάλει - προς συζήτηση στον πυλώνα των γεωργικών διαπραγματεύσεων - μια λίστα «ανάκτησης» (clawback) με 41 ΓΕ που χρησιμοποιούνται διεθνώς αθέμιτα (μεταξύ των οποίων οι ονομασίες *Φέτα* και *Ούζο*).³²

Προφανώς, οι διαβουλεύσεις ήταν για τα ζητήματα αυτά ακανθώδεις, όπως εξάλλου και για τα περισσότερα θέματα που περιλαμβάνονταν στην διαπραγματευτική εντολή της Ντόχα, εξ' ου οδήγησαν τις διαπραγματεύσεις εν γένει σε αδιέξοδο, ενώ αβέβαιο παραμένει εάν και υπό ποια μορφή θα συνεχιστούν.

Εξάλλου, σε ό,τι αφορά τις Γεωγραφικές Ενδείξεις, οι ΗΠΑ και η Αυστραλία όχι απλώς δεν ήταν δεκτικές στις ευρωπαϊκές επιδιώξεις για ενισχυμένη προστασία στο πλαίσιο της TRIPs, αλλά την ίδια περίοδο (2003) προσέφυγαν στον υπό τον ΠΟΕ μηχανισμό επίλυσης διαφορών, καταγγέλλοντας ότι η (τότε κοινοτική) νομοθεσία για τις ΓΕ παραβιάζει τις υποχρεώσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που απορρέουν από την TRIPs και την GATT.³³

Πέραν των πολυμερών συμφωνιών στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών, αξίζει εδώ να σημειωθεί η πρωτοβουλία Organization for an International Geographical Indications

³² European Commission, [WTO talks: EU steps up bid for better protection of regional quality products](#)

³³ Το Όργανο Επίλυσης Διαφορών του ΠΟΕ ενέκρινε την Έκθεση της Ειδικής Ομάδας, σύμφωνα με την οποία η κοινοτική νομοθεσία παραβίαζε τις υποχρεώσεις εθνικής μεταχείρισης υπό την TRIPs και την GATT. Όσον αφορά όμως τη σχέση μεταξύ ΓΕ και -προγενέστερων- σημάτων, αναγνωρίστηκε ότι η δυνατότητα καταχώρισης ΓΕ, που παρέχει η Κοινότητα, ακόμα και σε περίπτωση σύγκρουσης με κατοχυρωμένο Σήμα, μπορεί να δικαιολογηθεί ως «περιορισμένη εξαίρεση». Βλ. [European Communities – Protection of Trademarks and Geographical Indications for Agricultural Products and Foodstuffs](#)

Network (OriGIn)³⁴, που συνιστά ένα συνεργατικό δίκτυο για την προώθηση της αποτελεσματικής προστασίας των ΓΕ σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.

Γεωγραφικές Ενδείξεις και εμπορική πολιτική ΕΕ³⁵

Η προστασία των ΓΕ ΕΕ, που ισχύει εντός της Ε.Ε. κάθε άλλο παρά αναγνωρίζεται αυτομάτως σε τρίτες χώρες. Αντιθέτως, όπως ισχύει γενικώς για τις ΓΕ, αυτές παρέχουν περιορισμένη έννομη προστασία εντός της δικαιοδοσίας από την οποία αναγνωρίστηκε το σχετικό δικαίωμα.

Η ΕΕ επιδιώκει συστηματικά την προστασία των ΓΕ τόσο στο πλαίσιο Διεθνών Οργανισμών και πολυμερών διαπραγματεύσεων, όσο και στο πλαίσιο διμερών συμφωνιών (είτε γενικών εμπορικών συμφωνιών είτε ειδικών -'standalone'- για το ζήτημα της προστασίας των ΓΕ).

Η ΕΕ είναι ένθερμος υποστηρικτής του -υπό τον ΠΟΕ- πολυμερούς (multilateral) εμπορικού συστήματος. Ωστόσο, συνεπεία του αδιεξόδου στο οποίο περιήλθαν οι πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ντόχα, στράφηκε ενεργά στην προώθηση διμερών συμφωνιών με τρίτες χώρες, σημαντικούς εμπορικούς εταίρους.

Στο πλαίσιο των συμφωνιών αυτών, ως αναπόσπαστο μέρος τους, υποστηρίζει σθεναρά την αυξημένη προστασία των ΓΕ. Ωστόσο, σε όλες αδιακρίτως τις συμφωνίες (συναφθείσες ή υπό διαπραγμάτευση) αντικείμενο προστασίας δεν αποτελούν το σύνολο των (3.500+) ΓΕ της ΕΕ, αλλά η ΕΕ διαπραγματεύεται με έκαστο εταίρο επί τη βάση ενός περιορισμένου καταλόγου ΓΕ (στρατηγική που έχει δεχθεί κριτική)³⁶, ενώ επίσης το εύρος και το περιεχόμενο διαφοροποιείται κατά περίπτωση.³⁷

Πέραν των εμπορικών εταίρων που διαθέτουν σημαντικά παραδοσιακά γεωργικά προϊόντα / τρόφιμα και ειδικά συστήματα προστασίας ΓΕ (όπως π.χ. η Κίνα και η Ινδία), υποστηρίζεται³⁸ ότι οι διμερείς συμφωνίες παρακινούν και άλλους εταίρους να θέσουν για πρώτη φορά ή να διευρύνουν τα δικά τους συστήματα ΓΕ.

Τέτοιο παράδειγμα αποτελούν λ.χ. το Βιετνάμ, η Ν.Κορέα και η Ιαπωνία, που ενώ βασιζόνταν μέχρι πρότινος σε προστασία κατ' εφαρμογή δικαίου σημάτων, αντιμετωπίζουν πλέον τις ΓΕ ως στρατηγική επιλογή. Στο πλαίσιο των συμφωνιών ελευθέρων συναλλαγών με την ΕΕ, συμφωνήθηκε προστασία για σημαντικά προϊόντα

³⁴ <https://www.origin-gi.com/>

³⁵ European Commission, [Geographical Indications](#)

³⁶ Υποστηρίζεται ότι η επιδίωξη προστασίας για μέρος μόνο (μικρό κατάλογο) των ΓΕ ΕΕ με τον εκάστοτε εμπορικό εταίρο συνιστά υποβάθμιση των ΓΕ ως δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Βλ. Ο' Connor -B., Richardson L., [The legal protection of Geographical Indications in the EU's Bilateral Trade Agreements: moving beyond TRIPS](#)

³⁷ Βλ. ενδεικτικά το αρχικό αίτημα της ΕΕ ως προς τον κατάλογο ΓΕ επί των οποίων ζητά προστασία στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων με την Αυστραλία: Australian Government, Department of Foreign Affairs and Trade, [List of EU's requested Geographical Indications](#)

³⁸ Park, S. (2020) [Taking cultural goods seriously : geographical indications and the renegotiation strategies for the Korea-EU FTA](#)

τους, όπως Kobe Beef (Ιαπωνία), Red Ginseng / Goryeo Hongsam (Κορέα), και σάλτσα ψαριού Phú Quốc (Βιετνάμ).³⁹

Επιπλέον, υποστηρίζεται ότι η ΕΕ ακολουθεί “roundabout strategy”. Η υψηλή προστασία που διεκδίκησε και πέτυχε η ΕΕ στη συμφωνία της με την Κορέα είχε πρωτίστως ως στόχο όχι την προστασία έναντι προϊόντων που παράγονται στην Κορέα, αλλά τις εξαγωγές στην κορεάτικη αγορά προϊόντων προέλευσης ΗΠΑ, Αυστραλίας και Καναδά. Εξ’ ου και το επίπεδο προστασίας των ΓΕ στη συμφωνία ΕΕ-Κορέα προκάλεσε ανησυχία στις χώρες αυτές, η οποία εκφράστηκε και θεσμικά από Υπουργούς των ΗΠΑ και της Αυστραλίας στους ομολόγους τους στην Κορέα.⁴⁰

Διμερείς / διαπεριφερειακές εμπορικές συμφωνίες

Ακολουθεί ενδεικτική, και όχι εξαντλητική, περιπτωσιολογία εμπορικών συμφωνιών (σε ισχύ, συναφθείσες, υπό διαπραγμάτευση) της ΕΕ με τρίτες χώρες ή ομάδες χωρών, που περιέχουν ρυθμίσεις όσον αφορά την προστασία ΓΕ.

- **Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών ΕΕ – Ν. Κορέας**

Η συμφωνία με την Κορέα σηματοδότησε την έναρξη μιας φιλόδοξης στρατηγικής της ΕΕ για την επιδίωξη ενισχυμένης προστασίας ΓΕ διεθνώς μέσω των διμερών εμπορικών συμφωνιών που διαπραγματεύεται.

Η συμφωνία εφαρμόστηκε προσωρινά από το 2011, ενώ τέθηκε επισήμως σε ισχύ το 2015, κατόπιν ολοκλήρωσης της διαδικασίας κύρωσης.

Η ΕΕ πέτυχε την προστασία περίπου 160 ΓΕ, κατάλογος των οποίων είναι ενσωματωμένος στο κείμενο της Συμφωνίας (Παράρτημα 10Α για τα γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα, Παράρτημα 10Β για τους οίνους και τα αλκοολούχα).⁴¹

Μεταξύ αυτών, περιλαμβάνονται 3 ελληνικές ΓΕ τροφίμων (*Ελιά Καλαμάτας, Φέτα, Μαστίχα Χίου*), καθώς και 3 ΓΕ οίνων/αλκοολούχων (*Ούζο, Ρετσίνα, Σάμος*).

Το 2022 οι δύο πλευρές συμφώνησαν στην αμοιβαία προστασία πρόσθετων ΓΕ (44 της ΕΕ και 41 της Κορέας).⁴² Στις 44 ευρωπαϊκές, περιλαμβάνονται και οι ακόλουθες ελληνικές: (ελαιόλαδο) *Καλαμάτα**, *Σητεία Λασιθίου Κρήτης, Λακωνία*, (τυριά) *Κασέρι, Γραβιέρα Κρήτης*, και (αλκοολούχα) *Τσίπουρο*.

Όσον αφορά την προστασία της ονομασίας *Καλαμάτα* για το ελαιόλαδο, σημειώνεται στο συμφωνηθέν κείμενο ότι η προστασία της δεν εμποδίζει τη χρήση της ονομασίας φυτικής ποικιλίας για ελιές στην επικράτεια της Κορέας. Η επισήμανση αυτή δεν

³⁹ Huysmans M (2021), [On Feta and Fetta: Protecting EU geographical indications in Australia](#)

⁴⁰ Park, S. (2020), όπως ανωτέρω.

⁴¹ [FREE TRADE AGREEMENT between the European Union and its Member States, of the one part, and the Republic of Korea, of the other part](#) (2011)

⁴² [New geographical indications added to the EU-Korea trade agreement / List of new protected EU and Korean geographical indications](#) (30/11/22)

τροποποιεί ή μειώνει την ήδη αναγνωρισθείσα προστασία που η Συμφωνία προβλέπει για την «Ελιά Καλαμάτας».

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η Κορέα κατά την διαπραγμάτευση της Συμφωνίας είχε δείξει περιορισμένο ενδιαφέρον για την προστασία δικών της ΓΕ στην ΕΕ, καθώς τότε δεν διέθετε ένα εδραιωμένο σύστημα προστασίας ΓΕ για τα προϊόντα της. Ούτε όμως εναντιώθηκε στα αιτήματα προστασίας της ΕΕ για την προστασία των δικών της ΓΕ στην αγορά της Κορέας (αυτό αποτυπώνεται στην ασυμμετρία 162 ΓΕ ΕΕ έναντι 64 Κορέας στο αρχικό κείμενο της Συμφωνίας, την οποία όμως διαδέχθηκε (2022) αντίστοιχος αριθμός εκατέρωθεν ΓΕ στην απόφαση διεύρυνσης των προστατευόμενων ΓΕ μεταξύ των δύο πλευρών.

Όσον αφορά το εύρος προστασίας των ΓΕ (άρθρο 10.21 της Συμφωνίας), αποκλείεται η χρήση ακόμα κι αν αναγράφεται η αληθινή προέλευση ή γίνεται χρήση συνοδευτικών εκφράσεων όπως «απομίμηση» (ανεξαρτήτως δηλαδή παραπλάνησης του κοινού), καθώς και κάθε άλλη χρήση, η οποία συνιστά πράξη αθέμιτου ανταγωνισμού κατά την έννοια της Σύμβασης των Παρισίων (άρθρο 10 *bis*) για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

- **(ειδική) Συμφωνία ΕΕ – Κίνας για τη συνεργασία και την προστασία των Γεωγραφικών Ενδείξεων**

Συμφωνία «ορόσημο», χαρακτηρίστηκε από την Επιτροπή⁴³ η διμερής συμφωνία που υπέγραψαν τα δύο Μέρη (14/09/2020) για την «προστασία 100 ευρωπαϊκών γεωγραφικών ενδείξεων στην Κίνα και 100 κινεζικών γεωγραφικών ενδείξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση από τον σφετερισμό και τις απομιμήσεις».

Επιπλέον, προβλέφθηκε ότι εντός τεσσάρων ετών από την έναρξη ισχύος της (τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου 2021), το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας θα επεκταθεί ώστε να καλύπτει 175 επιπλέον ονομασίες γεωγραφικών ενδείξεων και από τα δύο Μέρη. Οι ονομασίες αυτές θα πρέπει να υποβληθούν στην ίδια διαδικασία έγκρισης με τις 100 ονομασίες που ήδη καλύπτονται από τη συμφωνία (αξιολόγηση και δημοσίευση για παρατηρήσεις).

Όσον αφορά το εύρος της προστασίας, εκτείνεται στον αποκλεισμό χρήσης όρων, ακόμα κι όταν επισημαίνεται η αληθινή προέλευση ή συνοδεύονται από εκφράσεις όπως «στυλ», «τύπος», «απομίμηση» (άρθρο 4 Συμφωνίας).

Στο Παράρτημα IV⁴⁴ περιλαμβάνεται κατάλογος των ΓΕ προέλευσης ΕΕ, που αποτελούν αντικείμενο προστασίας στο πλαίσιο της Συμφωνίας. Μεταξύ αυτών, περιλαμβάνονται οι ακόλουθες ελληνικές: *Σάμος, Σητεία Λασιθίου Κρήτης, Ελιά Καλαμάτας, Μαστίχα Χίου, Ούζο, Φέτα*.

Ως προς τη *Φέτα*, ωστόσο, προβλέπεται μεταβατική περίοδος οκτώ ετών από τη θέση της συμφωνίας σε ισχύ, κατά την οποία δεν εμποδίζεται η χρήση του όρου για τυριά

⁴³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Η ΕΕ και η Κίνα υπογράφουν συμφωνία ορόσημο για την προστασία των ευρωπαϊκών γεωγραφικών ενδείξεων](#)

⁴⁴ [Agreement between the European Union and the Government of the People's Republic of China on cooperation on, and protection of, geographical indications](#)

στην επικράτεια της Κίνας υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) αφορά προϊόντα που διατίθενται στην αγορά της Κίνας ήδη πριν τις 3 Ιουνίου 2017, και β) επισημαίνεται κατά τρόπο εμφανή και ευανάγνωστο η πραγματική προέλευση του προϊόντος, κατά τρόπο που δεν παραπλανά τον Κινέζο καταναλωτή.

Μεταξύ των ΓΕ για τυριά προέλευσης ΕΕ, αντίστοιχη εξαίρεση με αυτή για τη Φέτα προβλέπεται για το ιταλικό *Asiago* (για εξαετή μεταβατική περίοδο) και το *Pecorino Romano* (για τριετή μεταβατική περίοδο ως προς τη χρήση του όρου *Romano*, ενώ για τον όρο *Pecorino* δε ζητήθηκε προστασία).

Όσον αφορά άλλα τυροκομικά προϊόντα, η προστασία για το *Parmigiano Reggiano*, δεν εκτείνεται και στη χρήση του όρου *parmesan*, ενώ η προστασία για την *Mozzarella di Bufala Campana* αφορά τη σύνθετη ονομασία (δε ζητήθηκε προστασία του όρου *mozzarella*).

Στο Παράρτημα VI παρατίθεται κατάλογος ΓΕ που θα εξετασθούν εντός τετραετίας από την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας. Μεταξύ αυτών, περιλαμβάνονται και 10 ελληνικές.

Στον ιστότοπο της Κινεζικής Εθνικής Αρχής Διανοητικής Ιδιοκτησίας αναφέρεται ότι από τη θέση σε ισχύ της Συμφωνίας ως τον Οκτώβριο 2022 έχει αναγνωρισθεί αμοιβαία προστασία για συνολικά 244 ΓΕ και των δύο Μερών.⁴⁵

• Συμφωνία οικονομικής εταιρικής σχέσης ΕΕ-Ιαπωνίας

Στο πλαίσιο της Συμφωνίας, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1^η Φεβρουαρίου 2019, αναγνωρίζεται το ειδικό καθεστώς και προστασία στην αγορά της Ιαπωνίας για περισσότερες από 200 ΓΕ ΕΕ.⁴⁶

Κατάλογος των προστατευόμενων υπό τη Συμφωνία ΓΕ στην ΕΕ και την Ιαπωνία είναι ενσωματωμένος στο Παράρτημα 14B της Συμφωνίας.⁴⁷

Έκτοτε επήλθαν δύο διαδοχικές τροποποιήσεις το 2021⁴⁸ και το 2022⁴⁹ με τις οποίες συμφωνήθηκαν περαιτέρω προσθήκες στον κατάλογο του Παραρτήματος.

Στο Παράρτημα της Συμφωνίας, όπως έχει τροποποιηθεί, περιλαμβάνονται -επί του παρόντος- οι ακόλουθες ελληνικές ΓΕ: Φέτα, Ελιά Καλαμάτας, Μαστίχα Χίου, Σητεία Λασιθίου Κρήτης, Καλαμάτα, Κασέρι, Κεφαλογραβιέρα, Χανιά Κρήτης, Ούζο, Ρετσίνα Αττικής, Σάμος.

Όσον αφορά την «Ελιά Καλαμάτας», επισημαίνεται στο κείμενο ότι είναι επιτρεπτή η συνέχιση της χρήσης ονομασιών φυτικών ποικιλιών που περιέχουν τον όρο Καλαμάτα

⁴⁵ China National Intellectual Property Administration, [China-EU GI Agreement Begins to Pay Dividends](#)

⁴⁶ European Commission, [EU-Japan Economic Partnership Agreement](#)

⁴⁷ [Agreement between the European Union and Japan for an Economic Partnership](#)

⁴⁸ [Decision No 1/2021 of the Joint Committee under the Agreement between the European Union and Japan for an Economic Partnership of 25 January 2021 on the amendments to Annexes 14-A and 14-B on geographical indications](#)

⁴⁹ [Commission Decision of 20 January 2022 approving, on behalf of the European Union, the amendments to Annex 14-B of the Agreement between the European Union and Japan for an Economic Partnership 2022/C 35/01](#)

σε παρόμοια προϊόντα, υπό τον όρο ότι δεν παραπλανάται ο καταναλωτής ως προς τη φύση του όρου ή την ακριβή προέλευση του προϊόντος.

Το εύρος προστασίας είναι αντίστοιχο με αυτό του συστήματος της ΕΕ, καθώς τα δύο Μέρη υποχρεούνται να παρέχουν τα έννομα μέσα στα ενδιαφερόμενα μέρη για να αποκλείουν στην επικράτειά τους τη χρήση ΓΕ -που έχουν συμφωνηθεί διμερώς- ακόμα και σε περιπτώσεις όπου επισημαίνεται η αληθινή προέλευση του προϊόντος, χρησιμοποιείται μετάφρασή της, συνοδεύεται από εκφράσεις, όπως «στυλ», «τύπος», «απομίμηση» (άρθρο 14.25).

• Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών ΕΕ – Νέας Ζηλανδίας

Στις 9 Ιουλίου 2023 υπεγράφη η Συμφωνία μεταξύ των Μερών και εν συνεχεία διαβιβάστηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για έγκριση. Αναμένεται να τεθεί σε ισχύ εντός του 2024, εφόσον βεβαίως ολοκληρωθεί η διαδικασία κύρωσης τόσο στην ΕΕ όσο και στη Νέα Ζηλανδία.

Όπως διαβάζουμε στη σχετική Ανακοίνωση και το συνοδευτικό Ενημερωτικό Δελτίο (για τη Γεωργία) της Επιτροπής⁵⁰, η ΣΕΣ θα προστατεύει τον πλήρη κατάλογο των οίνων και οινοπνευματωδών ποτών της ΕΕ (σχεδόν 2.000 ονομασίες), καθώς επίσης 163 από τα πιο γνωστά παραδοσιακά προϊόντα της ΕΕ (γεωγραφικές ενδείξεις), μεταξύ των οποίων η *Φέτα* και η *Ελιά Καλαμάτας*, που ρητά κατανομάζονται στην ενδεικτική απαρίθμηση.

Η διαπραγμάτευση υπήρξε περίπλοκη και χρειάστηκε να αναζητηθούν συμβιβαστικές λύσεις. Σε διάφορα στάδια της διαπραγμάτευσης η Νέα Ζηλανδία (Υπουργείο Εξωτερικών και Εμπορίου) διεξήγαγε δημόσια διαβούλευση σχετικά με τον προτεινόμενο από την ΕΕ κατάλογο ΓΕ, καθώς και το πλαίσιο έννομης προστασίας, ενώ θα χρειαστεί να τροποποιήσει τη νομοθεσία της.⁵¹

Στο Παράρτημα 18-B (Μέρος Α)⁵², παρατίθεται ο κατάλογος των ΓΕ της ΕΕ, για τις οποίες έχει συμφωνήσει η Νέα Ζηλανδία ότι θα τις προστατεύει. Μεταξύ αυτών, ως προς τις ελληνικές ΓΕ περιλαμβάνονται το σύνολο των ΓΕ για τους οίνους και τα αλκοολούχα, καθώς επίσης και 18 ΓΕ τροφίμων (ΠΟΠ/ΠΓΕ).

Η προβλεπόμενη, ωστόσο, προστασία για τις ΓΕ προέλευσης ΕΕ δεν είναι ενιαία, καθώς προβλέπονται εξαιρέσεις, μεταβατικές περίοδοι ή αναγνωρίζονται προγενέστερα δικαιώματα (grandfathering).⁵³ Όσον αφορά τη σχέση των ΓΕ, που προστατεύονται βάσει της Συμφωνίας, με προγενέστερα σήματα (καλή τη πίστιν κατάθεση ή κατοχύρωση πριν την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας), προβλέπεται δυνατότητα συνύπαρξης (άρθρο 18.37).⁵⁴

⁵⁰ European Commission [Factsheet EU-NZ FTA - Agriculture](#): EU-NEW ZEALAND TRADE AGREEMENT WORKING FOR EUROPE'S FARMERS, EU June 2022.

⁵¹ New Zealand, Ministry of Foreign Affairs and Trade, public consultations on GIs - [early 2022](#) and again in [late 2022](#).

⁵² [Consolidated text of all Annexes](#)

⁵³ Moulis Legal - Giovanelli J., Moulis D., [Will the EU-NZ trade tie-up feta Australia's deal?](#) Dentons / Kensington Swan, [The fettering of "feta" and other product names under the NZ-EU Free Trade Agreement](#).

⁵⁴ [Consolidated text of all chapters, including the Preamble](#) Article 18.37 Relationship to trademarks

Η «Φέτα (Feta)» περιλαμβάνεται στον κατάλογο προστατευόμενων υπό τη Συμφωνία ΓΕ. Η απαγόρευση χρήσης όμως για προϊόντα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις θα είναι σταδιακή, καθώς αναγνωρίζεται δικαίωμα χρήσης του όρου για μέγιστη περίοδο εννέα ετών μετά τη θέση σε ισχύ της Συμφωνίας, σε πρόσωπα που έχουν κάνει εμπορική χρήση του όρου κατά τρόπο συνεχή πριν την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας. Η χρήση του όρου δε θα πρέπει να παραπλανά τους καταναλωτές ως προς την πραγματική προέλευση του προϊόντος.

Έχει ενδιαφέρον να αντιπαραβάλλουμε την προβλεπόμενη προστασία για τη Φέτα με την αντίστοιχη για άλλα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ Ε.Ε. ως προς τα οποία υπάρχει ευρεία χρήση των ονομασιών από παραγωγούς στη Νέα Ζηλανδία.

Αντίστοιχη με την προστασία για τη Φέτα, είναι αυτή που προβλέπεται για τις ΓΕ *Gorgonzola*, *Grappa* και *Prosecco*, η μεταβατική περίοδος απαγόρευσης είναι όμως πενταετής.

Θα προστατεύεται η σύνθετη ονομασία "Parmigiano Reggiano". Ωστόσο, για τον όρο *Parmesan*, όπως και *Gruyère*, προβλέπεται επ' αόριστον δικαίωμα χρήσης για προγενέστερους χρήστες, υπό την προϋπόθεση ότι έκαναν χρήση καλή τη πίστει για περίοδο τουλάχιστον πενταετίας πριν την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας. Η χρήση θα πρέπει να συνοδεύεται από ευανάγνωστη και ορατή επισήμανση της προέλευσης του τροφίμου. Αποκλείονται δηλαδή από τη χρήση του όρου μόνον οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά. Το αρμόδιο Υπουργείο της Νέας Ζηλανδίας έχει απευθύνει πρόσκληση στα ενδιαφερόμενα μέρη για τον υπό κατάρτιση κατάλογο προηγούμενων χρηστών των όρων *Parmesan* και *Gruyère*.⁵⁵

Οι παραγωγοί στη Νέα Ζηλανδία μπορούν ελεύθερα να χρησιμοποιούν όρους, όπως "gouda", "edam", "mozzarella", "brie" and "camembert", καθώς η προβλεπόμενη προστασία αφορά τη σύνθετη ονομασία και όχι τους επιμέρους όρους (Gouda Holland, Edam Holland, Mozzarella di Bufala Campana, Brie de Meaux, Camembert de Normandie).

Όλοι οι όροι στο Παράρτημα 18-B «Κατάλογος Γεωγραφικών Ενδείξεων», που φέρουν υπογράμμιση, μπορούν μεμονωμένα να χρησιμοποιούνται. Πέρα από τα ως άνω τυροκομικά προϊόντα, το ίδιο ισχύει και για ορισμένες ελληνικές ΓΕ τροφίμων, οίνων και αλκοολούχων (Krokos Kozanis, Elia Kalamatas, Korinthiaki Stafida Vostitsa, Masticha Chiou, Kitro Naxou, KoumKouat Kerkiras, Malvasia, Mavrodafni, Moschato).

Εκπρόσωποι παραγωγικών φορέων στη Νέα Ζηλανδία έχουν κατ' επανάληψη εκφράσει την έντονη ανησυχία τους για την επερχόμενη απώλεια του δικαιώματος τους να χρησιμοποιούν ονομασίες που εκεί θεωρούνται «κοινές», ιδίως μάλιστα για τη φέτα. Επιπλέον, ανησυχούν για ενδεχόμενη επέκταση (καθώς δίνεται η δυνατότητα να συμφωνηθούν πρόσθετες ονομασίες στον κατάλογο) σε άλλες ονομασίες που θεωρούνται «κοινές», όπως "haloumi", και "havarti".⁵⁶ Το Χαλούμι δεν συμπεριλαμβάνεται επί του παρόντος στον Κατάλογο ΓΕ της υπογραφείσας Συμφωνίας.

⁵⁵ <https://www.mfat.govt.nz/en/trade/free-trade-agreements/free-trade-agreements-concluded-but-not-in-force/new-zealand-european-union-free-trade-agreement/geographical-indications/>

⁵⁶ [What EU FTA means for the names of NZ-made cheeses](#)

- **Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία Ε.Ε-Καναδά (CETA)**

Η Συμφωνία (στο μεγαλύτερο τμήμα της) τέθηκε το 2017 υπό προσωρινή εφαρμογή, ενώ για την πλήρη ισχύ απαιτείται η κύρωση και των Εθνικών Κοινοβουλίων, καθώς πρόκειται για «μικτή» συμφωνία.⁵⁷ Εκκρεμεί η κύρωση της από τα κοινοβούλια ακόμα 10 κρατών μελών Ε.Ε., μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

Προβλέπεται η προστασία 145 ευρωπαϊκών γεωγραφικών ενδείξεων στο Παράρτημα 20-A, Μέρος Α της Συμφωνίας με τίτλο «Γεωγραφικές ενδείξεις που προσδιορίζουν προϊόντα καταγωγής Ευρωπαϊκής Ένωσης», μεταξύ των οποίων και 16 ελληνικές (*Ελιά Καλαμάτας, Μαστίχα Χίου, Φέτα, Ελαιόλαδο Καλαμάτας, Ελαιόλαδο Κολυμβάρι Χανίων Κρήτης, Ελαιόλαδο Σητείας Λασιθίου Κρήτης, Ελαιόλαδο Λακωνία, Κρόκος Κοζάνης, Κεφαλογραβιέρα, Γραβιέρα Κρήτης, Γραβιέρα Νάξου, Μανούρι, Κασέρι, Φασόλια Γίγαντες Ελέφαντες Καστοριάς, Φασόλια Γίγαντες Ελέφαντες Πρεσπών Φλώρινας, Κονσερβολιά Αμφίσσης*).⁵⁸

Το περιεχόμενο της γενικής προστασίας που αναγνωρίζεται στο άρθρο 20.19 για τις ΓΕ που παρατίθενται στο σχετικό Παράρτημα, περιορίζεται ακολούθως (άρθρο 20.21) από αρκετές εξαιρέσεις υπέρ του Καναδά.

Η *Φέτα* (όπως και οι λοιπές ΓΕ, που συνοδεύονται από αστερίσκο στο Παράρτημα 20-A, Μέρος Α) υπόκεινται σε δύο σημαντικές εξαιρέσεις (άρθρο 20.21 παρ.1 και 2), κατά παρέκκλιση της γενικής προστασίας που υποχρεούται να παρέχει ο Καναδάς σε ΓΕ ΕΕ.

α) όταν η χρήση των όρων αυτών συνοδεύεται από εκφράσεις όπως «είδος», «τύπος», «στυλ», «απομίμηση» ή παρόμοιες εκφράσεις και γίνεται σε συνδυασμό με ευανάγνωστη και ορατή ένδειξη της γεωγραφικής προέλευσης του σχετικού προϊόντος.

β) δεν εμποδίζει τη χρήση στο έδαφος του Καναδά οποιασδήποτε από αυτές τις ενδείξεις από πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων των διαδόχων ή των εκδοχέων τους, τα οποία έχουν κάνει εμπορική χρήση των εν λόγω ενδείξεων όσον αφορά προϊόντα που εμπίπτουν στην κατηγορία «τυριά» πριν από τις 18 Οκτωβρίου 2013 (grandfathering).

Όσον αφορά τους οίνους και τα αλκοολούχα στη CETA ενσωματώθηκαν προγενέστερες διμερείς συμφωνίες που ρύθμιζαν ειδικά το εμπόριο οίνων και αλκοολούχων.

- **Ενδιάμεση Εμπορική Συμφωνία (iTA) ΕΕ-Χιλής**

Στις 5 Ιουλίου 2023 υποβλήθηκε από την Επιτροπή στο Συμβούλιο -για εξουσιοδότηση υπογραφής- το κείμενο της συμφωνίας (οι διαπραγματεύσεις είχαν ολοκληρωθεί τον Δεκέμβριο 2022).⁵⁹

⁵⁷ European Commission, [EU-Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement \(CETA\)](#)

⁵⁸ [Comprehensive Economic and Trade Agreement \(CETA\) between Canada, of the one part, and the European Union and its Member States, of the other part](#)

⁵⁹ European Commission, [Commission presents EU-Chile agreement to Council for signature authorization](#)

Υπό το Κεφάλαιο 25 με τίτλο Διανοητική Ιδιοκτησία,⁶⁰ αναγνωρίζεται ενισχυμένο εύρος προστασίας των ΓΕ, ενώ επίσης ρητά προβλέπεται ότι οι προστατευόμενες ΓΕ δεν θα καταστούν κοινές στην επικράτεια των Μερών (άρθρο 25.35).

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ ΓΕ και εμπορικών σημάτων, τα Μέρη έχουν υποχρέωση απόρριψης σήματος (ή ακύρωσής του) σε περίπτωση σύγκρουσης με ΓΕ, εφόσον όμως η κατάθεση σήματος πραγματοποιείται μετά την ημερομηνία αίτησης προστασίας ΓΕ (άρθρο 25.37).

Στο Παράρτημα ΙΙΙ Μέρος Α παρατίθεται κατάλογος ΓΕ της ΕΕ, μεταξύ των οποίων και 18 ελληνικές. Μερικές εξ' αυτών συνοδεύονται από τις ακόλουθες επισημάνσεις ή εξαιρέσεις:

Καλαμάτα: επιτρέπεται η συνέχιση χρήσης της ονομασίας ποικιλίας “*kalamon*”, υπό τον όρο ότι δεν γίνεται χρήση αναφορών που παραπέμπουν στην αυθεντική προέλευση ή εκμετάλλευση της φήμης της γεωγραφικής ένδειξης και δεν συντρέχει παραπλάνηση του καταναλωτή ως προς τη φύση του όρου ή την ακριβή προέλευση του προϊόντος.

Κονσερβολιά Ροβιών: επιτρέπεται η συνέχιση χρήσης της ονομασίας ποικιλίας “*konservolia*”, υπό τους όρους όπως ανωτέρω.

Κορινθιακή Σταφίδα Βοστίτσα: επιτρέπεται η συνέχιση χρήσης της ονομασίας ποικιλίας “*rasa de corinto*”, υπό τους όρους όπως ανωτέρω.

Φέτα: μεταβατική περίοδος έξι ετών από τη θέση της συμφωνίας σε ισχύ, κατά την οποία δεν εμποδίζεται η χρήση του όρου Feta για πρόσωπα που έκαναν συνεχή χρήση πριν από την έναρξη ισχύος για ομοειδή ή παρόμοια προϊόντα στην επικράτεια της Χιλής. Θα πρέπει να επισημαίνεται κατά τρόπο εμφανή και ευανάγνωστο η πραγματική προέλευση του προϊόντος.

Σημειώνεται πως η Συμφωνία αυτή (και ο κατάλογος του Παραρτήματος) είναι συμπληρωματική της προϋπάρχουσας ισχύουσας συμφωνίας για τους οίνους και τα αλκοολούχα, που προστατεύει 1.745 ΓΕ Ε.Ε. για οίνους και 257 για αλκοολούχα.

• Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών ΕΕ - Αυστραλίας

Όπως αναφέρθηκε ήδη στην εισαγωγή, ακανθώδες ζήτημα στις εν εξελίξει (από το 2018) διαπραγματεύσεις παραμένει η αυξημένη προστασία για τις Γεωγραφικές Ενδείξεις, που επιδιώκει η Ε.Ε. και αντιμετωπίζει σθεναρές αντιρρήσεις αποδοχής της από την άλλη πλευρά.

Η Αυστραλιανή κυβέρνηση δεν έχει αναλάβει επί του παρόντος καμία δέσμευση για προστασία των Γεωγραφικών Ενδείξεων. Το 2019, δημοσιοποίησε τον κατάλογο με τις Γεωγραφικές Ενδείξεις -για τις οποίες η ΕΕ επιδιώκει προστασία στο πλαίσιο της υπό διαπραγμάτευση συμφωνίας- προσκαλώντας τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλλουν αντιρρήσεις.⁶¹

⁶⁰ European Commission, EU-Chile: Text of the agreement, 25 [Intellectual property](#)

⁶¹ Australian Government, Department of Foreign Affairs and Trade, [European Union request for protection of geographical indications in Australia](#):

Όσον αφορά την αναγνώριση και προστασία της *Φέτας ΠΟΠ* στην αγορά της Αυστραλίας στο πλαίσιο της διμερούς Συμφωνίας με την ΕΕ, το Συμβούλιο Αυστραλιανών Βιομηχανιών Γαλακτοκομικών Προϊόντων υπέβαλε εκτενές υπόμνημα αντιρρήσεων.⁶²

Προέβη, επίσης, η Αυστραλιανή κυβέρνηση το 2020 σε δημόσια διαβούλευση σχετικά με την ενδεχόμενη τροποποίηση της νομοθεσίας περί εμπορικών σημάτων για τη θέσπιση (νέου) δικαιώματος Γεωγραφικής Ένδειξης. Υπό την ισχύουσα νομοθεσία, η Αυστραλία προστατεύει τις Γεωγραφικές Ενδείξεις ως σήματα πιστοποίησης και διαθέτει ένα προσαρμοσμένο σύστημα ειδικά για τις ΓΕ οίνων, που εμπίπτει στη Wine Australia Act 2013.⁶³

Στο υπόμνημα που υπέβαλε το 'Law Council of Australia', φορέας που εκπροσωπεί το νομικό επάγγελμα σε εθνικό επίπεδο, προς το Υπουργείο Εξωτερικών & Εμπορίου, υποστηρίζει ότι η Αυστραλία δεν θα πρέπει να αποδεχθεί το υπό διαπραγμάτευση κείμενο που προτείνει η Ε.Ε για τις ΓΕ. Υποστηρίζει ότι το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο της Αυστραλίας παρέχει επαρκή προστασία για τις ΓΕ, ενώ το αίτημα της Ε.Ε. να αναγνωρισθεί υψηλότερο επίπεδο προστασίας (κάλυψη και των περιπτώσεων παραποίησης, απομίμησης ή επίκλησης, ανεξαρτήτως παραπλάνησης του κοινού) για άλλα προϊόντα, πέραν των οίνων και των αλκοολούχων δεν είναι αιτιολογημένο. Επισημαίνει, επίσης, ότι στον κατάλογο ΓΕ που προτείνει η Ε.Ε. ζητείται προστασία και για όρους που πιθανώς να θεωρηθούν γενικοί / κοινοί στην Αυστραλία, όπως (μεταξύ άλλων) η *Φέτα* και η *Καλαμάτα*.⁶⁴

Επίσης, σε επιστημονικά άρθρα⁶⁵ εκφράζεται αμφιβολία κατά πόσον -σε περίπτωση προστασίας της *Φέτας* στο πλαίσιο της συμφωνίας- θα ήταν επιτρεπτή η συνέχιση χρήσης του όρου *Fetta* (με διπλό t), που συχνά απαντάται σε τυρί που παράγεται και διακινείται στην Αυστραλία, ως αρκούντως διακριτή (βλ. σχετικά και την παραπομπή στον ιστότοπο Αυστραλού (ελληνικής καταγωγής) παραγωγού τυροκομικών προϊόντων, που πληροφορεί το κοινό σχετικά με τη διάκριση της *Fetta* από τη *Φέτα ΠΟΠ*).⁶⁶

Ανεξαρτήτως της έκβασης των διαπραγματεύσεων γενικά για τη ΣΕΣ και ειδικότερα τις ΓΕ, σε ισχύ παραμένει η Συμφωνία ΕΕ-Αυστραλίας για το εμπόριο οίνου (οι ΓΕ που καλύπτει η Συμφωνία παρατίθενται στο Παράρτημα II, μεταξύ των οποίων και οι ελληνικές).⁶⁷ Η ΕΕ έχει αιτηθεί την προσθήκη 50 επιπλέον ΓΕ.⁶⁸

⁶² Australian Dairy Industry Council, [SUBMISSION TO OBJECT TO TERMS PROPOSED BY THE EUROPEAN UNION FOR PROTECTION AS GEOGRAPHICAL INDICATIONS IN AUSTRALIA – Feta Cheese](#)

⁶³ Australian Government, [Consultation on a Possible New Geographical Indications Right](#)

⁶⁴ Law Council of Australia, [Proposed Australia-European Union Free Trade Agreement: Submission Concerning Geographical Indications Issues](#)

⁶⁵ Huysmans M (2021), [On Feta and Fetta: Protecting EU geographical indications in Australia](#)

⁶⁶ <https://www.olympuscheese.com.au/fetta-or-feta-is-there-a-difference/>

⁶⁷ [AGREEMENT between the European Community and Australia on trade in wine](#)

⁶⁸ Australian Government, Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, [Public objections process on EU Wine Agreement](#)

- **Εμπορική Συμφωνία EU-Mercosur**

Η ΕΕ και η Mercosur (Βραζιλία, Αργεντινή, Ουρουγουάη, Παραγουάη) το 2019 κατέληξαν σε κατ' αρχήν συμφωνία σχετικά με τη σύναψη διαπεριφερειακής Εμπορικής Συμφωνίας (στο πλαίσιο μιας ευρύτερης Συμφωνίας Σύνδεσης). Ωστόσο, έκτοτε παραμένει εκκρεμής η οριστικοποίηση της εν λόγω Συμφωνίας με κρίσιμα ζητήματα να είναι ακόμα ανοικτά.

Στο πλαίσιο της Συμφωνίας, η Mercosur θα προστατεύει περίπου 350 Γεωγραφικές Ενδείξεις της Ε.Ε. για οίνους, αλκοολούχα και τρόφιμα. Πρόκειται για τη «μεγαλύτερη κάλυψη γεωγραφικών ενδείξεων που έγινε ποτέ στο πλαίσιο εμπορικής συμφωνίας», επισημαίνει η Επιτροπή.⁶⁹

Στο κείμενο της Συμφωνίας που έχει δημοσιοποιήσει η Επιτροπή για ενημερωτικούς λόγους στο πλαίσιο της πολιτικής διαφάνειας (το τελικό κείμενο θα οριστικοποιηθεί κατά την υπογραφή), περιλαμβάνονται 21 ελληνικές ΓΕ.⁷⁰

Όσον αφορά τη *Φέτα*, επιτρέπεται η χρήση του όρου “Feta” για μεταβατική περίοδο επτά ετών από την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας σε πρόσωπα που κατά την ημερομηνία θέσης σε ισχύ της συμφωνίας έκαναν ήδη χρήση του όρου κατά τρόπο συνεχή για ίδια ή παρόμοια προϊόντα στην επικράτεια της Αργεντινής, της Βραζιλίας και της Ουρουγουάης. Η χρήση του όρου θα πρέπει να συνοδεύεται από ευανάγνωστη και εμφανή επισήμανση της γεωγραφικής προέλευσης του προϊόντος.

- **Συμφωνία ΕΕ-Ινδίας για τις Γεωγραφικές Ενδείξεις**

Ενώ τόσο η ΕΕ όσο και η Ινδία είναι ένθερμοι υποστηρικτές των ΓΕ και διαθέτουν ειδικό σύστημα προστασίας⁷¹ ο αριθμός των αμοιβαία προστατευόμενων ΓΕ είναι χαμηλός. Μόλις 23 ΓΕ της ΕΕ έχουν καταχωρισθεί στο Μητρώο της Ινδίας,⁷² μεταξύ των οποίων και μία ελληνική, η *Μαστίχα Χίου*.⁷³

Ωστόσο, οι συνομιλίες που ξεκίνησαν το 2022 για τη διαπραγμάτευση Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών, Συμφωνίας Προστασίας των Επενδύσεων, και χωριστής Συμφωνίας για τις Γεωγραφικές Ενδείξεις, φαίνεται να διανοίγουν νέες ευκαιρίες για επίσπευση της αμοιβαίας προστασίας ΓΕ μεταξύ των δύο εταίρων.

- **Διατλαντική εταιρική σχέση εμπορίου και επενδύσεων (TTIP)**

Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ εκκίνησαν το 2013 και τερματίστηκαν χωρίς να επιτευχθεί συμφωνία στα τέλη του 2016, με το ζήτημα της προστασίας των ΓΕ να συγκαταλέγεται, μεταξύ αρκετών άλλων, στα σημεία έντονης αντιπαράθεσης και τη διάσταση θέσεων να χαρακτηρίζεται έως και αγεφύρωτη.

⁶⁹ European Commission, [The EU-Mercosur agreement explained](#)

⁷⁰ Trade part of the EU-Mercosur Association Agreement, [Annexes to Intellectual property](#)

⁷¹ [The Geographical Indications of Goods \(Registration and Protection\) Act, 1999](#) / [The Geographical Indications of Goods \(Registration and Protection\) Rules, 2002](#)

⁷² European Commission, [EU- India Agreement on Geographical Indications \(GIs\) - a means to FastTrack GI registrations ?](#)

⁷³ Government of India, [Registered GIs](#)

Επιλογικό σημείωμα

Αναμφίβολα, η αντιπαράθεση που καταγράφεται σχετικά με την προστασία των Γεωγραφικών Ενδείξεων έχει βαθιές ρίζες, ως απόρροια διαφορετικών νομικοπολιτικών, οικονομικών προσεγγίσεων και αντιλήψεων.

Η νομική διάσταση του θέματος ως αντιπαράθεση ενός *sui generis* συστήματος προστασίας στην Ε.Ε. (και σε κάποιες τρίτες χώρες) έναντι νομικών συστημάτων που προστατεύουν -υπό διαφορετικούς όρους και προϋποθέσεις- τις ΓΕ ως Εμπορικά Σήματα (trademarks), δεν είναι παρά μία πτυχή του ζητήματος.

Την πολυπλοκότητα του ζητήματος συνθέτουν αποκλίνοντα καθεστώτα έννομης προστασίας των ΓΕ στις επιμέρους δικαιοδοσίες, αντικρουόμενα εμπορικά συμφέροντα, η σημασία που αποδίδεται στη διατροφική πολιτιστική κληρονομιά (συνυφασμένης ακόμα και με την εθνική ταυτότητα σε ορισμένα ευρωπαϊκά κράτη), διαφορές στη διάρθρωση του αγροδιατροφικού τομέα κ.α.

Για τους επικριτές συστημάτων προστασίας, όπως αυτό της Ε.Ε., αυτά θεωρούνται υπέρμετρα γραφειοκρατικά, στατικά κι ως εκ τούτου εναντίον της καινοτομίας, αδικαιολόγητα εμπόδια στο εμπόριο. «Συγκεκριαυμένο προστατευτισμό από τον διεθνή ανταγωνισμό» προσάπτουν στην Ένωση, ορισμένοι εταίροι της και παραγωγικοί τους φορείς, θεωρώντας ότι η προνομιακή στήριξη παραδοσιακών παραγωγών γίνεται εις βάρος του εμπορίου, του ανταγωνισμού, της επιχειρηματικότητας και των επιλογών (μεταξύ διαφόρων ανταγωνιστικών προϊόντων) για τους καταναλωτές.

Η διεθνής αναγνώριση και προστασία των ΓΕ, που αποτελεί τη βέλτιστη λύση, προσκρούει στην -επί του παρόντος- περιορισμένη γεωγραφική κάλυψη που παρέχει το Σύστημα της Λισαβόνας υπό τον Παγκόσμιο Οργανισμό Διανοητικής Ιδιοκτησίας, και αντιστοίχως το περιορισμένο εύρος προστασίας που παρέχει η Συμφωνία TRIPS υπό τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.

Συνιστά ως εκ τούτου η επιδίωξη της προστασίας μέσω των διμερών εμπορικών συμφωνιών που συνάπτει η Ένωση μια πραγματιστική, συμβιβαστική λύση ή (εκ του αποτελέσματος) μια μεθοδική στρατηγική που σταδιακά θα μπορούσε να επιφέρει διάχυση των αποτελεσμάτων διεθνώς;

Υποστηρίζεται ότι αποτελεί διαπραγματευτική επιτυχία της Ένωσης ακόμα και η αποδοχή ένταξης σε διμερή συμφωνία ρυθμίσεων για τις ΓΕ από χώρες (όπως π.χ. ο Καναδάς) που στη δική τους έννομη τάξη προσφέρουν ελάχιστη προστασία για τις ΓΕ ή βρίσκονται σε διαμάχη με την ΕΕ ως προς ονομασίες για τις οποίες ζητά προστασία. Ας σημειωθεί ότι στο Παράρτημα της Συμφωνίας CETA περιλαμβάνεται κατάλογος ΓΕ προέλευσης μόνο ΕΕ, ενώ ο Καναδάς δεν έχει ζητήσει προστασία για καμία δική του ΓΕ.

Επίσης, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η στρατηγική της ΕΕ φαίνεται να έχει ως αποτέλεσμα την παρακίνηση και άλλων εταίρων να αναγνωρίσουν τη σημασία των ΓΕ για την προώθηση δικών τους αγροδιατροφικών προϊόντων. Επιπλέον, η προστασία

που παρέχεται σε ΓΕ ΕΕ στο πλαίσιο συμφωνιών με τρίτες χώρες έχει επιπτώσεις και σε άλλους εμπορικούς εταίρους της Ένωσης (είδαμε ότι στις ΗΠΑ ανησυχούν για την προστασία που αναγνωρίζει π.χ. η Συμφωνία ΕΕ-Κορέας ως προς τις δικές τους εξαγωγές στις χώρες αυτές).

Όσον αφορά ειδικότερα ονομασίες εμβληματικών ευρωπαϊκών προϊόντων, που συστηματικά αποτελούν αντικείμενο παραποίησης και (κατά)χρησης διεθνώς, μπορεί να υποστηριχθεί ότι η έστω και περιορισμένη ή υποκείμενη σε εξαιρέσεις προστασία, που προβλέπεται σε εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ, είναι προτιμητέα από την υφιστάμενη κατάσταση της χωρίς περιορισμούς χρήσης τους σε τρίτες χώρες

Βεβαίως ακόμα κι αν αποδεχθούμε την ως άνω θέση ως ανεκτή συμβιβαστική λύση, όσον αφορά τη *Φέτα* το ζήτημα παραμένει ως προς τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου (που ανέρχεται από έξι ως εννέα έτη στις επιμέρους συμφωνίες) κατά την οποία αναγνωρίζεται ως επιτρεπτή η χρήση της ονομασίας σε προγενέστερους χρήστες, παραγωγούς σε τρίτες χώρες.

Λαμβάνοντας υπόψη το σύνθετο πλαίσιο προσεγγίσεων και συσχετισμών εντός και εκτός ΕΕ, αυτό που σε κάθε περίπτωση δύναται και πρέπει να επιδιώξει η Ελλάδα είναι η ανάδειξη και μεταστροφή της ζήτησης προς την αυθεντική *Φέτα ΠΟΠ*, και ευρύτερα μια -περισσότερο- ενεργητική πολιτική προώθησης των προϊόντων της ΠΟΠ/ΠΓΕ με ενέργειες ενημέρωσης και προσέλκυσης καταναλωτών, και προβολής τους σε επαγγελματίες (εστίασης) και σημεία πώλησης.

Προφανώς η προστασία της ονομασίας σε τρίτες χώρες είναι ένα από τα πολλά ζητήματα μιας αποτελεσματικής πολιτικής της ΕΕ για τις ΓΕ, τα οποία δεν εμπίπτουν στο πεδίο εξέτασης του παρόντος Σημειώματος. Ορισμένα θέματα, όπως η χαμηλή αναγνωρισιμότητα από τους καταναλωτές, ο ακριβής ρόλος των ομάδων παραγωγών στη διαχείριση των ΓΕ κ.α., αναδείχθηκαν στην πρόσφατη (2021) αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (και εν πολλοίς υπαγόρευαν την εν εξελίξει αναθεώρηση της ενωσιακής νομοθεσίας).

Τέλος, η προστασία υπέρ των δικαιούχων χρήσης των ενδείξεων ΠΟΠ και ΠΓΕ προφανώς και δεν συνεπάγεται άνευ άλλου τινός υπεραξία. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη (2019), που διεξήχθη για λογαριασμό της Επιτροπής, η αξία πώλησης ενός προϊόντος με ΓΕ στην ΕΕ είναι κατά μέσο όρο διπλάσια από την αντίστοιχη παρόμοιων προϊόντων χωρίς πιστοποίηση. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει ενιαία για όλα τα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ και κυρίως η προστιθέμενη αξία δεν προκύπτει «αυτομάτως» εκ μόνης της καταχώρισης.